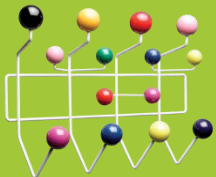

Meertaligheid in een monoculturele schoolcontext

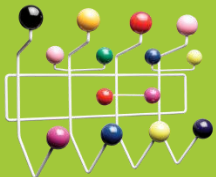
Oprit 14 – naar een schooltraject zonder snelheidsbeperkingen

Loes Vandenbroucke & Noël Clycq

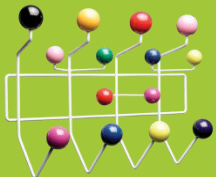

Oprit 14 onderzoek

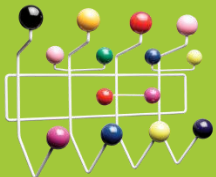
- Doel:
 - Verklaren van (problematische) schoolloopbanen
 - Aanreiken veranderingsstrategieën & instrumenten
- Samenwerking UA, UGent en KU Leuven
- In samenspraak met betrokkenen op het terrein
- 2de graad secundair onderwijs
- In 3 Vlaamse steden (Antwerpen, Gent, Genk)

- Met specifieke aandacht voor:
 - Migratieachtergrond en diversiteit
Focus op Marokkaanse, Turkse, Poolse en Chinese leerlingen
 - Perspectief van de leerling, familie, peers, school
 - Sociale netwerken
 - Interactie tussen verschillende perspectieven en factoren

- Survey
 - Doel: populatie survey 2de graad secundair
 - Resultaat:
 - meer dan 11.000 leerlingen
 - uit 75 scholen in Antwerpen (43), Gent (22) & Genk (10)
- Kwalitatieve methodologie
 - in 9 scholen in Antwerpen, Gent & Genk
 - Diepte-interviews met 110 leerlingen, hun ouders en peers

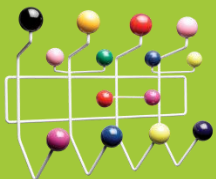

Een paar beschrijvende cijfers over de thuistaal van de leerlingen

Bijna 38% leerlingen met andere thuistaal in databank:

- Antwerpen 43%
- Genk: 41%
- Gent: 30%

Top 6 - thuis talen	Oprit 14- leerlingen (op 11.015)	%
andere	1654	15
Turks	938	8,5
Frans	846	7,7
Arabisch	657	6
Berbers	649	5,9
Engels	589	5,3

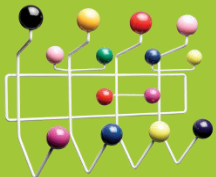

Meertaligheid: 'of / of' ?

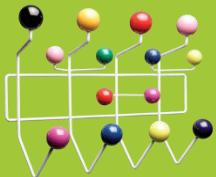
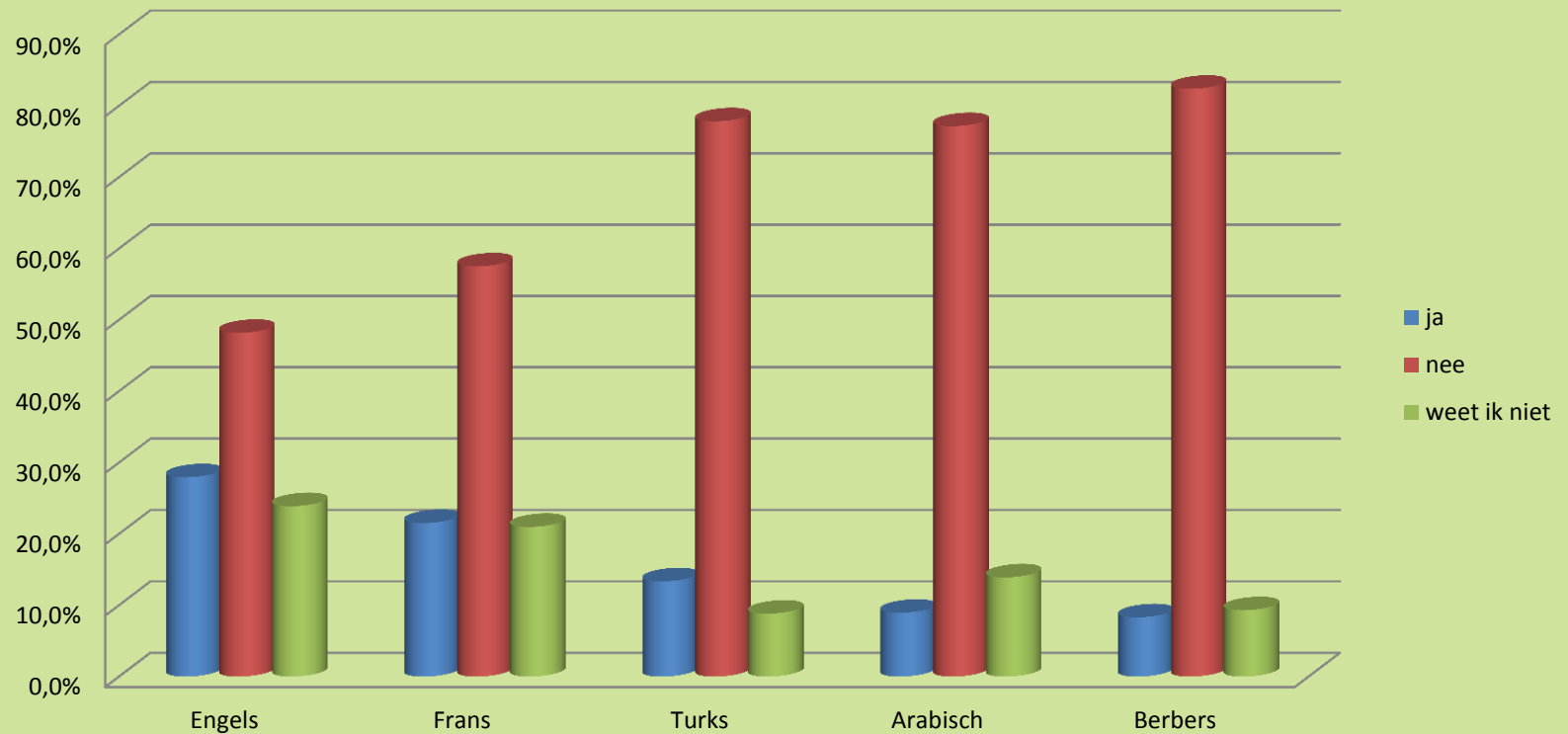
- Perspectief leerkrachten en directie vaak:

Andere thuistaal als oorzaak van falen ->
daarom sanctioneren

*"Ik heb een **strafkaart** gekregen omdat ik Turks heb gesproken" (leerling van Turkse origine)*

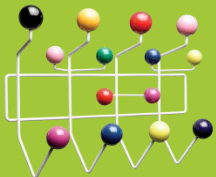
Mag je op school je thuistaal spreken?

Meertaligheid: 'of / of' ?

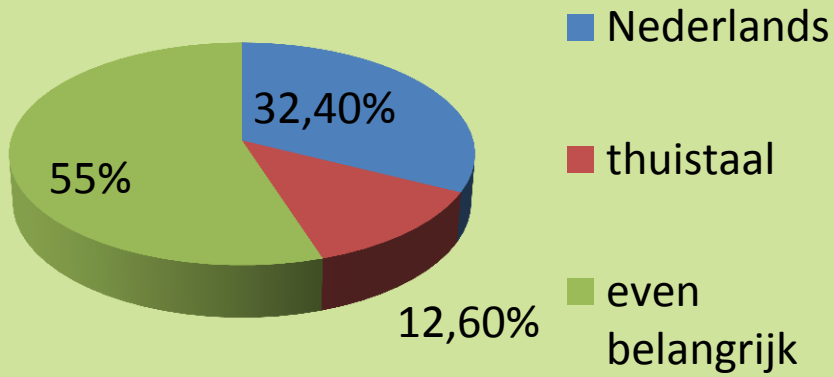
- Perspectief leerkrachten en directie
 - Onwil tot integratie
 - Betrokkenheid, waarden en normen, belang onderwijs ...

*"Het zijn soms **wantoestanden** hoor. Dat heeft allemaal te maken met die, die **taalachterstand** noem ik dat. Daar wordt niet aan opvoeding gedaan. Die jongens **hebben de kans niet, die worden niet opgevoed**, die worden gewoon ja, aan hun eigen lot overgelaten." (Leerkracht)*

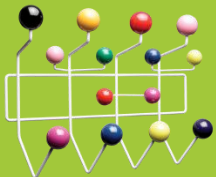
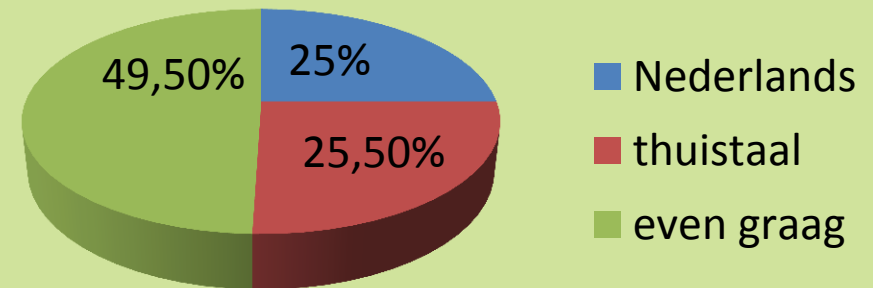

Vooroordelen in vraag gesteld

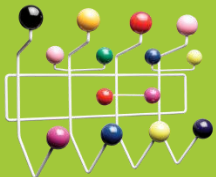
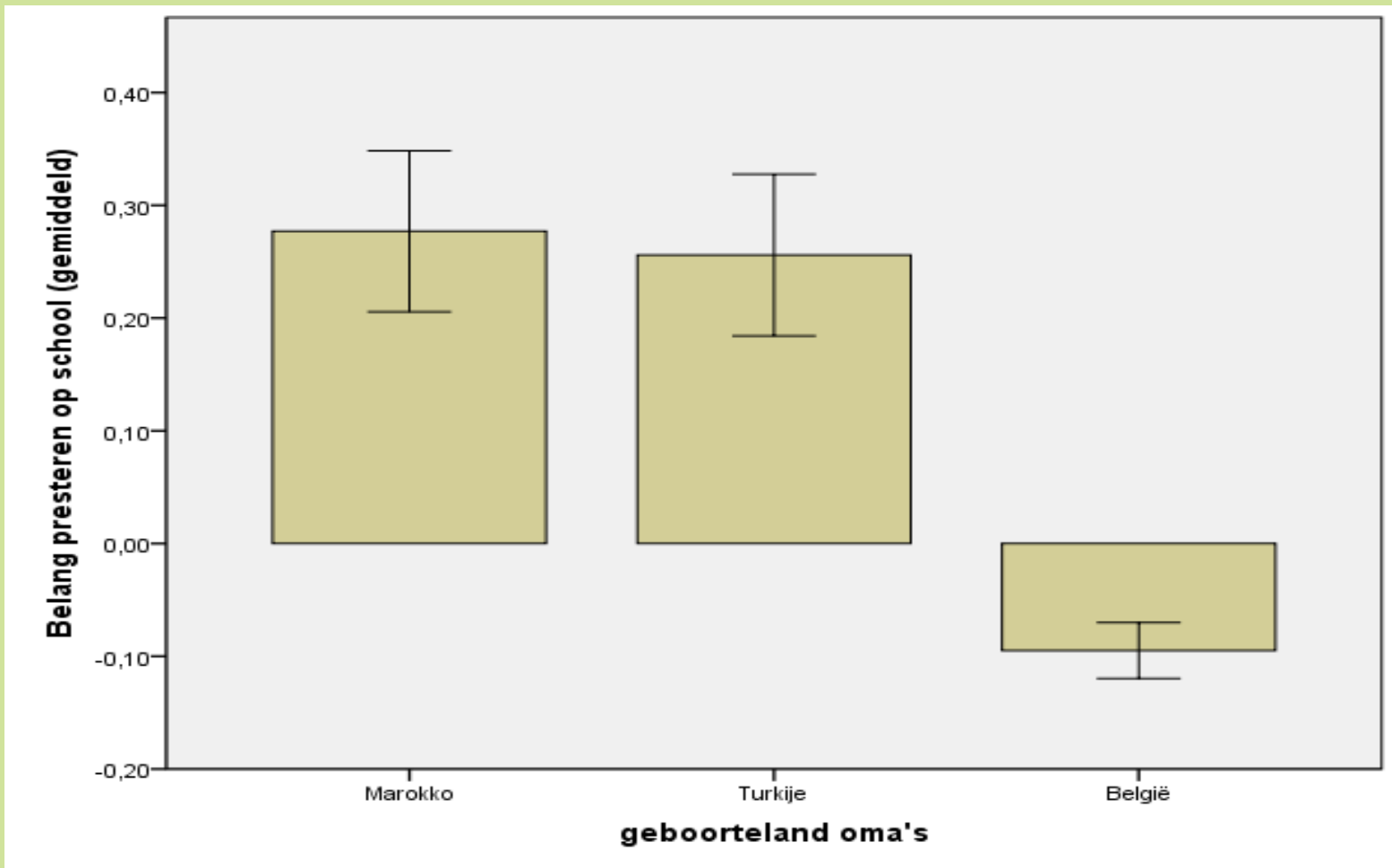
Welke taal vind je belangrijker?

Welke taal gebruik je het liefst?

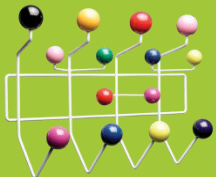

Hoe belangrijk is het voor jou om het goed te doen op school? Link met etnische achtergrond

Meertaligheid: 'of / of' ?

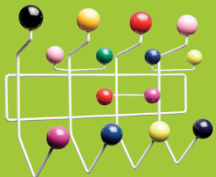
*"Als je ziet dat als leerlingen van Turkse origine, als die thuis heel veel Turks spreken, als die met hun vrienden, op school, als ze televisie kijken. Als ik het goed begrepen heb, zijn er **studies die het tegendeel beweren maar dat lijkt mij onlogisch te zijn**. Als je voortdurend in het Turks, Marokkaans of voor mij het Swahili, als je daar voortdurend in bezig bent, en je krijgt alleen maar Nederlands van half 9 tot 4 op je school."* (Leerkracht)

Gebruik Nederlands door leerlingen met Turkse of Marokkaanse achtergrond

- 65% van deze leerlingen kijken meestal **TV in het Nederlands**
- % van deze leerlingen die **minstens regelmatig** Nederlands spreken...

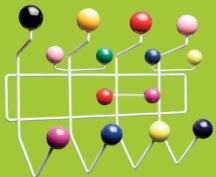
... thuis met hun vader	44,7%
... thuis met hun moeder	48,3%
... thuis met hun broers/zussen	85,7%
... met hun grootouders	8,9%
... met hun burens	83,3%
... op school met hun vrienden	90,1%
.... in de buurt met hun vrienden	82,5%
... op internet met hun vrienden	86,2%

Meertaligheid: 'of / of' ?

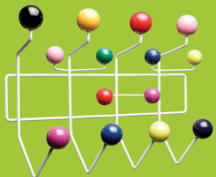
*"Dus eigenlijk, dat **Nederlands zou geïmplementeerd kunnen worden in hun** thuistaal, **thuissituatie** en weet ik veel wat." (Leerkracht)*

➡ perspectiefwissel: wat als je zelf je kinderen zou opvoeden in bv. Marokko. Zou je Arabisch/Berbers met hen spreken, zelfs al kende je na verloop van tijd de taal?

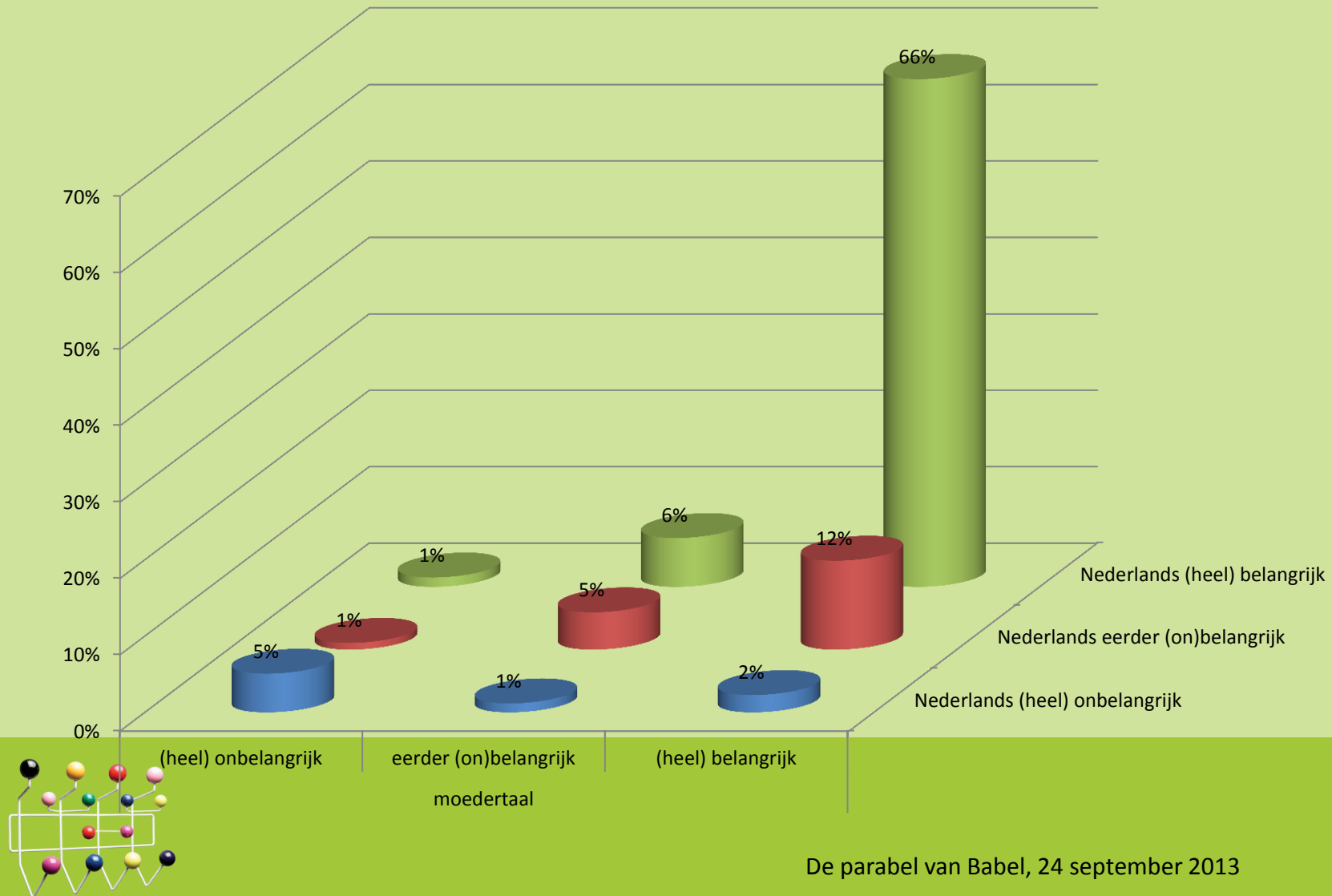

Meertaligheid: 'en / en'

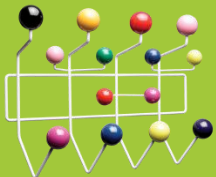
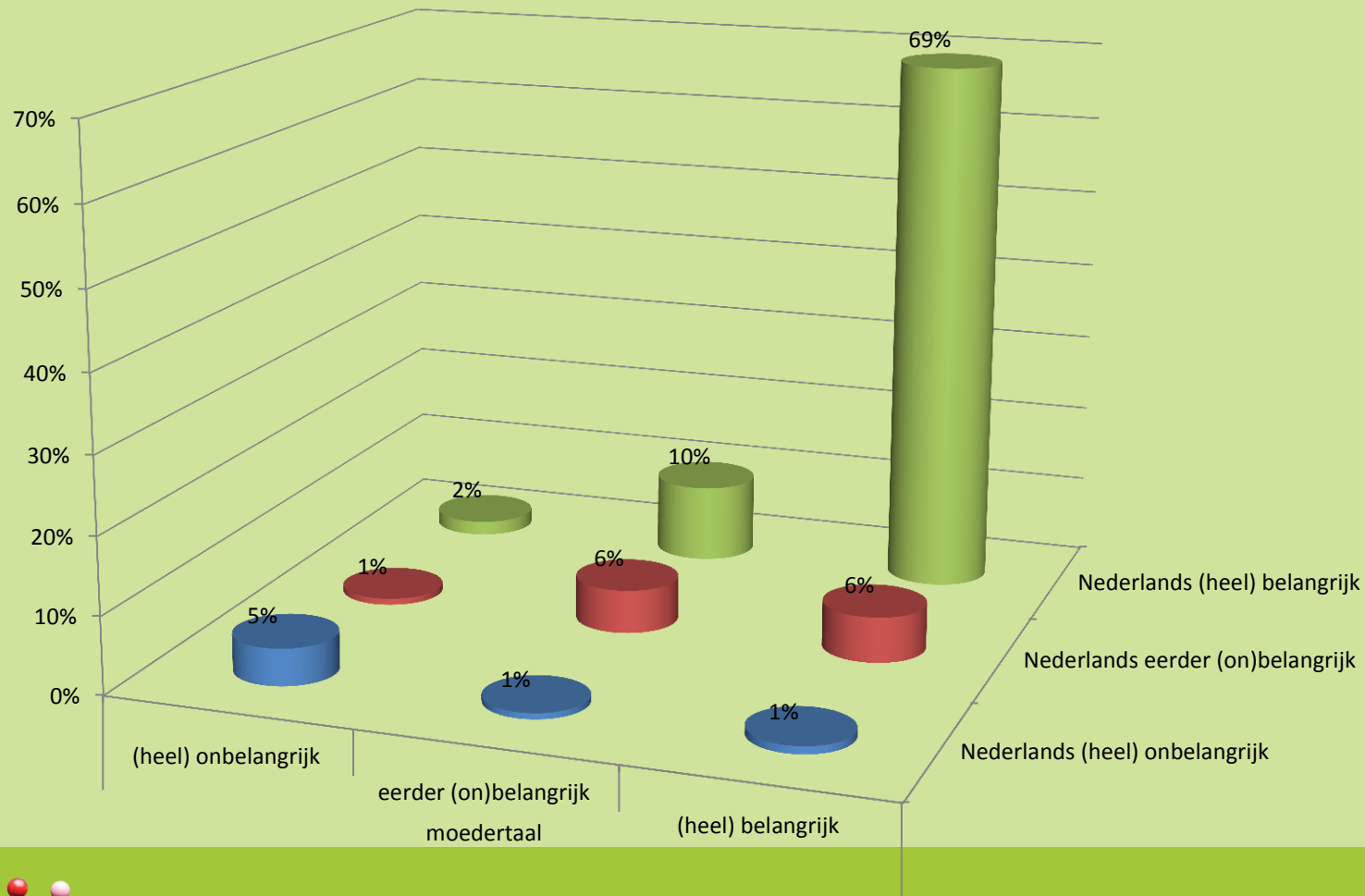
- Perspectief leerlingen en ouders:
 - Belang van moedertaal voor identiteit
- "Ok, hij woont hier maar toch; **wij zijn Pools**"
(moeder van Poolse origine)*
- Communicatie met ouders/grootouders/familie
- ➡ Affectieve functie van moedertaalgebruik
- Zegt niets over belang gehecht aan Nederlands

Hoe belangrijk is het **voor jou** om je moedertaal / Nederlands te leren?

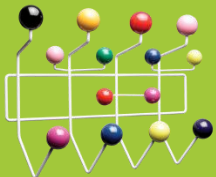

Hoe belangrijk is het **voor je ouders** dat je je moedertaal / Nederlands leert?

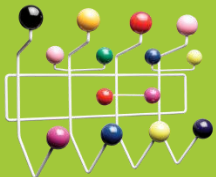
Meertaligheid: 'en / en'

- Kennis moedertaal helpt verwerving tweede taal
- Toch weinig of geen ondersteuning voor moedertaal in regulier onderwijs
- Belang van supplementair onderwijs

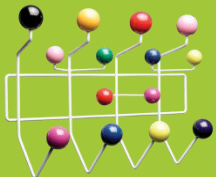
Belang van het sociaal netwerk

- Alternatieve hulpbronnen in buitenschoolse netwerken
- Specifieke rol van supplementair onderwijs
 - Speelt in op ervaren tekort in het regulier onderwijs
 - Positief zelfbeeld
 - Waardering 'eigen' taal en culturele achtergrond
 - Belangrijke brugfunctie
 - Belangrijk informatienetwerk
 - Altijd met de blik op het reguliere onderwijs en bredere samenleving

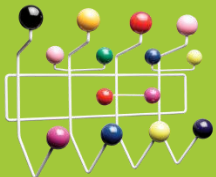
Meertaligheid: 'en / en' volgens beleid

- Beleidsniveau: 'meertaligheid is een van onze troeven'
 - Welke (thuis)talen kunnen wel?
 - Klassieke 'verwante' talen – Europese talen
 - Economische insteek – BRIC
 - Voor andere thuistalen eerder logica van subtractieve acculturatie/schooling (~ eerst afbreken, voor men terug kan opbouwen)

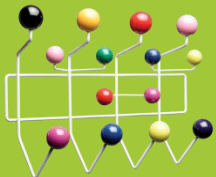

Duurzame ontwikkeling in het onderwijs

- Reflectie op het onderwijs:
 - Niet enkel qua organisatie
 - Ook 'inhoudelijk', discours, curriculum, omgaan met ...
 - Dominante zienswijze is dat de instroom het probleem is; het onderwijs zelf wordt weinig in vraag gesteld
 - Creëren van een draagvlak

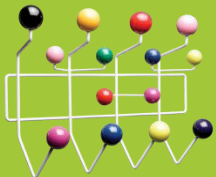
- (Men) denkt en doet in onze maatschappij (en onderwijs) de dingen nog vaak vanuit de positie of het perspectief van "de norm"
 - Vlaams, Nederlandstalig, middenklasse, ...
- 'dominante groep' bepaalt ook wat er met de 'doelgroepen' dient te gebeuren
 - Subtractieve benadering
- Vaak gaat de positieve aandacht vooral uit naar mensen die grotendeels in deze norm passen
 - Additieve benadering, 'model minority'

R: "ja, en dat was al duidelijk van de eerste week dat hij [Chinese leerling] hier zat, dat was **iemand die enorm gefocust was op ik moet dit, ik wil dat**. Ook voor zichzelf heel streng was."

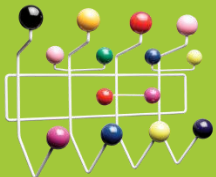
I: "Die discipline had?"

R: "ja, die echt discipline had **zoals het in China vaak moet** [...] ja, als je ziet: **Olympische Spelen**, trainingen en sport. Maar dat is iemand die zichzelf dat wil en dat vind ik eigenlijk heel tof." (leerkracht)

(zelf)kritische pedagogie

- Monocultureel perspectief houdt onvoldoende rekening met perspectieven van ouders en leerlingen met immigratieachtergrond
- Gevoelig zijn voor expliciete en impliciete boodschappen in interacties en beleid
- Alle betrokkenen het gevoel (terug)geven dat ze iets kunnen doen
- Duidelijke voorbeelden van samenwerking met mooie resultaten

www.viaoprit14.be

MET 'VIAOPRIT 14' GA JE AAN DE SLAG MET DE RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK 'OPRIT 14'. EEN OPEN COMMUNICATIE OP GANG BRENGEN TUSSEN ALLE ACTOREN IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS, DAT IS DE AMBITIE VAN 'VIAOPRIT14'. VIA LINKS, METHODIEKEN, ACHTERGRONDINFORMATIE EN MATERIALEN HELPEN WE LEERLINGEN, LEERKRACHTEN, OUDERS EN BELEID GERICHT NADENKEN OVER EN MET ELKAAR ROND HET VERSTERKEN VAN DE SCHOOLLOOPBAAN VAN LEERLINGEN.

